

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 11Co/323/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2610208227
Dátum vydania rozhodnutia: 04. 10. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Silvia Hýbelová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2017:2610208227.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Silvie Hýbelovej a členov senátu Mgr. Fedora Benku a Mgr. Kataríny Arnouldovej, v právnej veci žalobkyne: RNDr. N. G., nar. XX.X.XXXX, bytom F. XXXX/X, N., zastúpená advokátskou kanceláriou TÖGEL SIKORA & TL, s.r.o., so sídlom Záborského 19, Bratislava, IČO: 36 799 254 proti žalovanej: O. G., nar. XX.X.XXXX, bytom A. A. XXX, zastúpená advokátom Mgr. Milanom Sadloňom, so sídlom advokátskej kancelárie V. Paulínyho-Tótha 30, Senica, o určenie neplatnosti darovacej zmluvy, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Senica zo dňa 2. februára 2016, č.k. 5C/110/2010-335, takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.
- II. Žalobkyňa má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Rozsudkom, napadnutým odvolaním, súd prvej inštancie určil, že darovacia zmluva uzavretá dňa 30.3.2010 medzi daryňou H. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. A. XXX a obdarovanou žalovanou, na základe ktorej bol v prospech obdarovanej žalovanej Rozhodnutím Správy Katastra Senica číslo vkladu V 589/10 zo dňa 16.4.2010 vz. 31/10 povolený vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v k.ú. A. A., P. A. A., okres Senica, je neplatná. Zároveň žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi náhradu trov konania, a to náhradu iných trov v sume 332,50 eur právnenému zástupcovi žalobkyne do 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku, a tiež povinnosť zaplatiť štátu náhradu trov konania v sume 332,08 eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, na účet Okresného súdu Senica.

2. Svoje rozhodnutie súd právne odôvodnil aplikáciou ustanovenia § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, § 34, § 37 ods. 1, § 38 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka, vecne dôvodil, že z vykonaného dokazovania a zisteného skutkového stavu vyvodil záver, že návrh žalobkyne bol podaný dôvodne. Predovšetkým si súd vyriešil otázku existencie naliehavého právneho záujmu žalobkyne na predmetnom určení a dospel k záveru, že tento je v danom spore daný so zreteľom na cieľ sledovaný podaním určovacej žaloby a konečný zmysel žalobkyňou navrhovaného rozhodnutia, ktorým je v danej veci dosiahnutie stavu, keď ako dedička po nebohej daryni bude môcť nadobudnúť príslušný podiel na sporných nehnuteľnostiach, ktoré vyhovením jej návrhu budú rozhodnutím súdu patriť do dedičstva po zomrelej daryni. Rovnako súd zistil, že žalobkyňa je aktívne legitimovaná na podanie návrhu v predmetnej veci, nakoľko prichádza do úvahy ako dedička po nebohej daryni a to právom svojho otca - syna nebohej, ktorý sa vzdal svojho dedičského podielu v prospech svojich detí a to žalobkyne a jej sestry.

3. V ďalšom súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním zistil, že darovacou zmluvou zo dňa 30.3.2010 uzavretou medzi H. G., nar. XX.XX.XXXX ako daryňou a žalovanou ako obdarovanou, darovala daryňa

svoje podiely na nehnuteľnostiach nachádzajúcich sa v Obci A. A. a k.ú. A. A., zapísaných na listoch vlastníctva pre P. A. A. a k.ú. A. A. č. XXXX, č. XXX, č. X, č. XXX, č. XXXX, č. XXXX, č. XXXX, č. XXXX, č. XXX, č. XXXX, č. XXXX, č. XXXX, č. XXXX (ďalej len „darovacia zmluva“) žalovanej ako svojej dcéry. Darkyňa dňa 6.4.2010 zomrela a dedičské konanie po poručiťke doteraz nebolo ukončené, keďže je prerušené až do právoplatného rozhodnutia v predmetnej veci. Žalobkyňa žalobu opierala o tvrdenie, že darovacia zmluva je neplatná, pretože v čase jej podpisu nebola darkyňa s poukazom na jej duševný stav k takémuto úkonu psychicky spôsobilá. Darovacia zmluva bola uzavretá krátko pred smrťou darkyne, ktorá bola v čase minimálne rok pred svojou smrťou závislá na liekoch, trpela duševnou poruchou a opakovane bola hospitalizovaná v psychiatrickej nemocnici, naposledy od 11.2.2010 do 26.3.2010. Pravidelne jej bola privolávaná záchranná zdravotná služba z Plaveckého Podhradia kvôli jej ťažkým psychotickým stavom ohrozujúcim jej život, posledný polrok pred smrťou už ani nerozprávala, v podstate nevníkala vôbec realitu. Žalovaná s návrhom nesúhlasila, a naopak tvrdila, že darkyňa (jej matka) bola v čase podpisu darovacej zmluvy k takému úkonu riadne psychicky spôsobilá, bola síce opakovane hospitalizovaná v psychiatrickej nemocnici v Pezinku, avšak nebola psychiatrickým pacientom, pretože u psychiatricky sa neliečila pre duševnú chorobu, ale len pre bolesti hlavy. Vedela preto, čo podpisuje a bol to prejav jej vôle, keď sa spolu s rodičmi a súrodencami ešte v roku 2008 na návrh rodičov dohodli, že ktoré z detí rodičov doopatruje, tomu zostane dom a čo sa týka ostatného majetku, na jeho rozdelení sa mali súrodenci dohodnúť, pretože nechceli, aby po ich smrti boli medzi deťmi nejaké nezhody. Rodičov doopatrovala žalovaná a ostatní súrodenci sa vyjadrili, že všetok majetok tak má pripadnúť jej za jej starostlivosť o rodičov, na základe čoho ešte v roku 2008 pripravili darovaciu zmluvu, ktorá je predmetom tohto konania, avšak k jej podpisu nedošlo z dôvodu prebiehajúcich pozemkových úprav v katastri, ktoré sa skončili až v r. 2010 a preto k podpisu darovacej zmluvy došlo až vtedy.

4. Súd v konaní vypočul viacerých svedkov, ktorí s darkyňou pred smrťou prichádzali do styku, za účelom preukázania jej duševnej spôsobilosti v čase podpisu darovacej zmluvy, pričom svedkyňa Mgr. R. G., ktorej vypočutie navrhla žalobkyňa, vypovedala v prospech žalobkyne a ostatní svedkovia, ktorých vypočutie navrhla žalovaná, vypovedali zase v jej prospech, navyše výpovede svedkov M. G. a H. S. boli zmätočné. Vzhľadom na odlišné výpovede svedkov súd preto na návrh strán sporu nariadil vo veci znalecké dokazovanie za účelom preukázania aký bol psychický stav darkyne H. G. ku dňu 30.3.2010 znalcom z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie Psychiatria. Súd prvej inštancie mal vykonaným dokazovaním, a to najmä zo záverov znaleckého posudku č. 18/2015, vypracovaného znalcom MUDr. Róbertom Ōlvedym preukázané, že darkyňa v čase podpisu darovacej zmluvy dňa 30.3.2010 trpela vážnou duševnou poruchou a to demenciou zmiešaného typu v pokročilom štádiu, pričom išlo o ochorenie trvalé a progresívne s postihnutím kognitívnych (poznávacích) schopností, ako aj postihnutím osobnosti. V čase krátko pred podpisom darovacej zmluvy v rámci tejto základnej poruchy trpela tiež delirantným syndrómom, čo má vzhľadom k prítomnosti duševnej poruchy len podporný sekundárny význam. Keďže darkyňa preukázateľne konala pri uzavretí zmluvy v duševnej poruche, nie je možné tento jej právny úkon považovať za platný. S poukazom na závery hore uvedeného znaleckého posudku ako i na ústne vysvetlenia znalca súd dospel k záveru, že svedecké výpovede svedkov, ktorí boli v danej veci vypočutí, sú len laickým pohľadom na vec a svedkovia neboli objektívne spôsobilí rozpoznať skutočný duševný stav darkyne v čase podpisu darovacej zmluvy, a preto súd na ne neprihliadal a návrhu v celom rozsahu vyhovel.

5. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 2 O.s.p. a neúspešnú žalovanú zaviazal zaplatiť plne úspešnej žalobkyne iba náhradu iných trov konania v sume 332,50 eur pozostávajúcich zo zaplatených súdnych poplatkov a zloženého preddavku na znalecké dokazovanie, keďže jej právny zástupca trovy právneho zastúpenia nevyčísľil v zákonom stanovenej lehote. O trovách štátu potom súd rozhodol podľa § 148 ods. 1 O.s.p. a neúspešnej žalovanej uložil povinnosť zaplatiť trovy štátu pozostávajúce z vyplateného znalečného.

6. Proti tomuto rozsudku podala včas žalovaná odvolanie a to proti všetkým výrokom s odôvodnením, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Podľa názoru odvolateľky súd nesprávne právne posúdil otázku naliehavosti právneho záujmu žalobkyne na tomto spore, keď konštatoval, že naliehavosť spočíva v dosiahnutí stavu, keď ako dedička bude môcť nadobudnúť príslušný podiel na sporných nehnuteľnostiach, ktoré sa rozhodnutím súdu dostanú do dedičstva a údajne dôjde vyhovením žalobe k zmene jej právneho postavenia ako dedičky, pričom súd neuviedol akým spôsobom. Podľa názoru odvolateľky rozhodnutím o neplatnosti darovacej zmluvy sa spornosť

nárokov medzi účastníkmi neodstránila, práva žalobkyne sa neposilnili, ani sa neodstránil stav jej právnej neistoty, dosiahol sa iba stav, že vlastníkom nehnuteľností nie je žalovaná ale stále jej nebohá matka, pričom v dedičskom konaní sa bude musieť nanovo určiť, komu ktorý pozemok pripadne. Rozhodnutím súdu o neplatnosti darovacej zmluvy sa zároveň neurčilo, že vlastníčkou čo len jediného z pozemkov prevedených darovacou zmluvou sa stane žalobkyňa. Vzhľadom na veľkosť dedičského podielu žalobkyne - 1/8, a neexistujúcu právnu úpravu, nie je isté, že v dedičstve nadobudne podiel v niektorom zo sporných pozemkov, takže právna neistota v tom, komu ktorý pozemok pripadne, sa týmto verdiktom súdu neodstránila a postavenie žalobkyne ako nastupujúcej dedičke po jej otcovi, vo veľkosti 1/8, sa určením neplatnosti darovacej zmluvy nezmení. Pokiaľ žalobkyňa namietala, že darovaním sa zmenšil objem majetku, ktorý má byť rozdelený v dedičskom konaní, to je síce pravda, avšak v prípade aplikácie § 484 O.z. by na svojich dedičských právach ukrátená nebola, ktorou argumentáciou žalovanej sa však súd vôbec nezaoberal. Z dôvodu nepreukázania naliehavého právneho záujmu mal podľa názoru odvolateľky súd žalobu zamietnuť. Nesprávne bolo ďalej tvrdenie súdu o tom, že dedičské konanie bolo prerušené, keďže, ako už žalovaná uviedla v priebehu konania, v dedičskom konaní sa vzhľadom na uznesenie zo dňa 3.11.2015 pokračuje. Nesprávnym bolo aj skutkové zistenie súdu, že daryňa bola v čase podpisu zmluvy nespôsobilá posúdiť význam inštitútu darovania a dôsledky svojho konania pre duševnú poruchu, ktorá ju na takéto úkon robila nespôsobilou. Nesprávnosť tohto záveru videla odvolateľka v tom, že súd k nemu dospel vyhodnotením jediného dôkazu a to znaleckého posudku č. 18/2015, bez toho, aby vzal do úvahy aj iné dôkazy, v tomto prípade výpovede svedkov a to rodinných príslušníkov prichádzajúcich s posudzovanou osobou denne do styku a svedkyne nezávislej, ktorou bola overovateľka podpisov, ktorá sa s daryňou osobne rozprávala v deň podpisu a potvrdila, že vedela čo robí. Odvolateľka poukázala na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 313/2012-52, v ktorom sa súd zaoberal postupmi všeobecných súdov v konaní o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony a Ústavný súd konštatoval, že samotné zistenie, že človek trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodnou, na zbavenie spôsobilosti na právne úkony nestačí, keď ďalším predpokladom je, že táto trvalá duševná porucha celkom vylučuje schopnosť človeka uskutočňovať právne úkony, pričom zodpovedať túto otázku iba na základe znaleckého posudku spravidla nebude možné bez toho, aby súd zároveň nevykonal aj ďalšie dokazovanie a toto náležite aj vyhodnotil. Pri jej riešení teda súd vychádza zo skutkových zistení nielen na základe posudku znalca ale tiež v súvislosti s ostatnými výsledkami dokazovania. Súdy by k znaleckým posudkom nemali pristupovať celkom nekriticky, ale mali by ich hodnotiť vo vzájomnej súvislosti s ostatnými dôkazmi. Poukázala tiež na vyjadrenie Ústavného súdu Českej republiky (III. ÚS 299/06, že „ponechávať bez povšimnutí vecnou správnosť znaleckého posudku, slepě dôverovať záverům znalce, by znamenalo ve svých důsledcích popřít zásadu volného hodnocení důkazů soudem podle svého vnitřního přesvědčení, privilegiovat znalecký důkaz a přednášet odpovědnost za skutkovou správnost soudního rozhodování na znalce, takový postup nelze z ústavněprávních hledísk akceptovat“. Vzhľadom na výpovede svedkov (okrem žalobkyne a jej sestry) z ktorých vyplýva, že matka rozpoznávala ľudí, reagovala na spoločenské dianie, mala starosť o najbližších, ako aj vzhľadom na želanie daryne, že majetok po matke zostane vo vlastníctve žalovanej z dôvodu, že ju doopatrovala v starobe a chorobe, ktoré želanie súrodenci aj akceptovali, je treba záver znalca považovať za účelovo zjednodušenú úvahu, nemajúcu oporu ani v skutočnom duševnom stave matky, ani v právnom poriadku Slovenskej republiky, keďže z výsledkov dokazovania vyplynulo, že daryňa dlhodobo chcela žalovanej tieto nehnuteľnosti darovať jednak ako prejav vďaky za jej starostlivosť v starobe, jednak z dôvodu, aby sa pozemky v blízkosti rodinného domu nedrobili. Pred smrťou chcela svoje predstavy realizovať a preto pristúpila k darovaniu. Žalobkyňa pritom o jej duševnom stave nemôže podať hodnoverné svedectvo, pretože daryňu navštevovala len sporadicky a na veľmi krátku dobu. Odvolateľka preto považuje záver súdu o neplatnosti darovacej zmluvy za ústavne nekonformný, nezákonný a arbitrárny, lebo závery znalca súd nekriticky prevzal do svojho rozhodnutia, znalecký posudok povýšil nad ostatné dôkazy a výsledky znaleckého skúmania nekonfrontoval s inými dôkazmi produkovanými v konaní. Z uvedených dôvodov navrhla, aby odvolací súd rozsudok zmenil a žalobu zamietol a zároveň zaviazal žalobkyňu k náhrade trov konania vrátane odvolacieho.

7. Žalobkyňa sa k podanému odvolaniu nevyjadrila.

8. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie podala včas oprávnená osoba - strana sporu (§ 359 a § 362 ods. 1 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 355 ods. 1 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (keďže tu nevznikla potreba dopĺňania ani opakovania dokazovania a nebol tu ani žiaden dôležitý verejný záujem vyžadujúci si nariadenie pojednávania v zmysle § 385 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj

konanie mu predchádzajúce v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné, pretože rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny.

9. Predmetom konania vedeného na súde prvej inštancie pod sp. zn. 5C/110/2010 bolo určenie neplatnosti darovacej zmluvy. Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie správnosti postupu a rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý žalobe vyhovel a zaviazal žalovanú k náhrade trov konania žalobkyne aj štátu.

10. Odvolací súd v plnom rozsahu preberá súdom prvej inštancie zistený skutkový stav, ktorý vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom pre posúdenie žalobou uplatneného nároku, jeho výsledky správne vyhodnotil a napokon dospel k správnym skutkovým záverom, pokiaľ ide o skutočnosti právne rozhodné pre posúdenie žalobou uplatneného nároku a odvolací súd v celom rozsahu zdieľa i právne závery prvoinštančného súdu vo veci, ktorý na vec aplikoval správne hmotnoprávne ustanovenia a tieto v súvislosti s danou vecou i správne vyložil. Odvolací súd ani s prihliadnutím na odvolacie argumenty nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od záverov prvoinštančného súdu odchýliť a nemôže preto dať za pravdu odvolateľke.

11. Žalovaná uviedla ako odvolací dôvod tvrdenie, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam pokiaľ ide o záver, že darkyňa bola v čase podpisu zmluvy nespôsobilá posúdiť význam inštitútu darovania a dôsledky svojho konania pre duševnú poruchu, ktorá ju na takýto úkon robila nespôsobilou a súd tiež vec nesprávne právne posúdil v otázke naliehavosti právneho záujmu žalobkyne na žalobou požadovanom určení. Odvolateľka považuje záver súdu o neplatnosti darovacej zmluvy za ústavne nekonformný, nezákonný a arbitrárny, nakoľko súd znalecký posudok povýšil nad ostatné dôkazy a jeho závery nekriticky prevzal do svojho rozhodnutia.

12. Odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. d/ O.s.p. (§ 365 ods. 1 písm. f/ CSP) je daný, ak výsledok hodnotenia dôkazov súdom prvej inštancie nezodpovedá postupu vyplývajúceho z ust. § 132 O.s.p. (§ 191 CSP), pretože súd zobral do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov účastníkov (strán sporu) nevyplývali, ani inak nevyšli počas konania najavo, alebo súd nezohľadnil rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané a vyšli počas konania najavo, alebo v hodnotení dôkazov, prípadne poznatkov, ktoré vyplývali z prednesov účastníkov - strán alebo vyšli najavo inak, z hľadiska ich závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti a vierohodnosti je logický rozpor, alebo ktoré odporujú ust. § 122 až § 135 O.s.p. (v súčasnosti § 195 až § 210 CSP). Odvolací dôvod v zmysle § 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p. (§ 365 ods. 1 písm. h/ CSP) je daný, ak súd prvej inštancie posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo právnu normu, síce správne určenú, nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

13. Po preskúmaní spisového materiálu odvolací súd dospel k rovnakým záverom ako prvoinštančný súd pokiaľ ide o existenciu naliehavého právneho záujmu na tejto určovacej žalobe a rovnako tak za správny považoval záver súdu o neplatnosti darovacej zmluvy z dôvodu, že darkyňa v čase jej uzatvárania konala v duševnej poruche, ktorá ju robila na tento právny úkon neschopnou, pričom odvolacím súdom nebola zistená ani nesprávnosť skutkových zistení, ani nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie. Odvolací súd nevidel dôvod, pre ktorý by sa nemal stotožniť s argumentáciou súdu prvej inštancie pojať do jeho odôvodnenia, keď okresný súd správne, výstižne, zrozumiteľne a presvedčivo zdôvodnil svoje závery. S týmito závermi sa odvolací súd plne stotožňuje a tak by z jeho strany postačovalo iba konštatovanie ich správnosti v zmysle ust. § 387 ods. 2 CSP, avšak pre úplnosť odvolací súd dodáva nasledovné:

14. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení je základným procesným predpokladom každej určovacej žaloby (s výnimkou určení s prezumovaným, teda predpokladaným naliehavým právnym záujmom, o aký prípad však v prejednávanej veci nešlo), pričom bez existencie takéhoto predpokladu je vylúčené zaobranie sa konkrétnou žalobou vecne. Uvedené znamená, že v konaní o určení existencie či neexistencie práva alebo právneho vzťahu je vyriešenie si otázky existencie naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení prvou povinnosťou súdu, pretože len kladná odpoveď na takúto otázku poskytuje priestor pre ďalšie konanie vo veci samej a prípadný záver o neexistencii naliehavého právneho záujmu má viesť k bezodkladnému zamietnutiu žaloby najmä z dôvodu hospodárnosti konania. Právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle §

80 písm. c/ O.s.p., musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný, teda účinný a správne zvolený procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snád' len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať ďalšie súdne konanie. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým. Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov; ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná prípadne i iná žaloba. Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha, teda žalobcu.

15. Aj v prejednávanej veci teda záver súdu o existencii naliehavého právneho záujmu žalobkyne predpokladal posúdenie, či podaný určovací návrh je vhodným, teda tým správne zvoleným a prípustným procesným nástrojom ochrany jej práva alebo ide o žalobu, ktorá spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať ešte iné konanie a bolo na žalobkyňu, aby naliehavosť právneho záujmu preukázala. Podľa názoru odvolateľky rozhodnutím o neplatnosti darovacej zmluvy sa spornosť nárokov medzi účastníkmi neodstránila, neodstránil sa stav právnej neistoty žalobkyne, zároveň sa neurčilo, že vlastníčkou pozemkov prevedených darovacou zmluvou sa stane žalobkyňa. Odvolací súd ale nemohol v otázke naliehavého právneho záujmu dať odvolateľke za pravdu. V prejednávanej veci žalobkyňa je ako vnučka zákonnou dedičkou po poručiťelke, ktorá je v tomto prípade daryňou. V prebiehajúcom dedičskom konaní vyšlo najavo, že daryňa krátko pred smrťou uzavrela darovaciu zmluvu, ktorou previedla viaceré svoje pozemky v katastrálnom území A. A. na žalovanú, pričom žalobkyňa je presvedčená o neplatnosti darovacej zmluvy z dôvodu duševnej poruchy daryne v čase jej uzavretia. Zároveň je zrejmé, že žalovaná neplatnosť darovacej zmluvy popiera a považuje sa za vlastníčku darovaných nehnuteľností, pričom za titul nadobudnutia považuje predmetnú darovaciu zmluvu.

16. Keďže daryňa podstatnú časť majetku darovala, tento nemôže byť predmetom dedenia, čím dochádza k zásahu do zákonných dedičských práv žalobkyne ako vnučky poručiťelky. Dedičské aktíva tvoria veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré patrili v okamihu smrti poručiťelovi, jeho smrťou nezaniikli a prechádzajú na dedičov. V tomto prípade bez určenia neplatnosti darovacej zmluvy bude žalobkyňa na svojich majetkových právach, vyplývajúcich z jej príbuzenského vzťahu s poručiťelkou ukrátená, pretože predmetné nehnuteľnosti nebudú inak zaradené do aktív dedičstva, čím sa zníži celková hodnota dedičstva o hodnotu darovaného majetku a hodnota dedičského podielu žalobkyne tak bude nižšia. Pokiaľ odvolateľka dôvodí, že v prípade úspešnosti tejto žaloby sa aj tak postavenie žalobkyne ako nastupujúcej dedičky po jej otcovi ohľadom výšky jej dedičského podielu (1/8) nezmení, odvolací súd uvádza, že výsledok sporu síce neovplyvní dedičský podiel, ale ovplyvní hodnotu majetku, ktorá na jej dedičský podiel pripadne. Je teda nepochybné, že práva žalobkyne sú ohrozené a ohrozené je jej postavenie dedičky predmetných nehnuteľností, pričom určenie neplatnosti darovacej zmluvy by nastolilo pre žalobkyňu priaznivejšiu situáciu a jej neistotu by odstránilo. Majetok by sa tak stal predmetom dedenia a bol by náležite v rámci dedičského konania medzi dedičmi vysporiadaný (prípadne aj za aplikácie § 484 OZ, na ktorý sa žalovaná odvoláva). Existuje tu teda aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobkyňou a žalovanou, ktorý je ohrozením právneho postavenia žalobkyne a ktorý zároveň možno účinne týmto právnym prostriedkom odstrániť. Žalobkyňa v predmetnej veci nežiada plnenie, ale žiada určenie, ktoré samo vyvolá určité právne následky. Žalobkyňa vlastníčkou týchto nehnuteľností nikdy nebola a svoje vlastnícke právo k nehnuteľnostiam ani netvrdí, nemôže sa preto domáhať určenia svojho vlastníckeho práva k nim. Aktuálne je ako vlastníčka evidovaná v katastri nehnuteľností žalovaná, pričom titulom nadobudnutia bola predmetná darovacia zmluva. Pri posudzovaní existencie naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti darovacej zmluvy je potrebné vychádzať z ustanovenia § 34 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam, v zmysle ktorého, kataster nehnuteľností v prípade právoplatného rozsudku určujúceho neplatnosť právneho úkonu vyznačí stav pred týmto právnym úkonom, to platí aj vtedy, ak právo k nehnuteľnosti bolo dotknuté ďalšou právnou zmenou a ak je rozhodnutie súdu záväzné pre osoby, ktorých sa táto právna zmena týka, dosiahne sa tým stav právnej istoty žalobkyne. Odvolateľka tvrdí, že právna neistota v tom, komu ktorý pozemok pripadne, sa neodstránila, odvolací súd však poznamenáva, že to ani nebolo účelom tohto súdneho konania a nebolo to zámerom žalobkyne, ktorej k ochrane práv postačí toto určenie. Vyslovením neplatnosti darovacej

zmluvy dosiahne žalobkyňa to, že ako vlastníčka nehnuteľností bude evidovaná poručiiteľka a následne v rámci dedičského konania budú medzi žalobkyňou a žalovanou vzťahy k nehnuteľnostiam usporiadané uznesením o dedičstve, prípadne dedičskou dohodou. Je pritom irelevantná skutočnosť, či pôvodné dedičské konanie bolo už prípadne skončené, keďže za takej situácie nič nebráni tomu, aby sa tento ďalší majetok prejednal v novom dedičskom konaní, kde budú zohľadnené výsledky skoršieho konania.

17. Vychádzajúc z uvedeného, v prejednávanej veci aj odvolací súd dospel k rovnakému záveru ako súd prvej inštancie a síce, že je tu daný naliehavý právny záujem žalobkyne na požadovanom určení neplatnosti darovacej zmluvy, ktorý žalobkyňa riadne preukázala.

18. Pokiaľ ide o vyhodnotenie darovacej zmluvy ako neplatnej, aj tu odvolací súd musel dať za pravdu prvoinštančnému súdu, keď po preskúmaní spisu vyhodnotením vykonaných dôkazov bolo treba považovať za preukázanú prítomnosť vážnej duševnej poruchy u darykyne s postihnutím kognitívnych (poznávacích) schopností aj postihnutím osobnosti a pri podpise zmluvy tak darykyňa konala v duševnej poruche, ktorá ju robila na tento právny úkon neschopnou v zmysle § 38 ods. 2 OZ. Odvolateľka vytýkala súdu prvej inštancie, že znalecký posudok povýšil nad ostatné dôkazy, k čomu odvolací súd uvádza:

19. Povinnosťou súdu je zistiť čo najúplnejšie skutkový stav veci, takže musí mať zabezpečený dostatok skutkových poznatkov významných pre rozhodnutie vo veci samej. Súd vykonáva dôkazy, ktoré navrhli strany sporu a sám rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná (iba celkom výnimočne môže súd vykonať aj iné dôkazy ako tie, ktoré navrhli strany sporu). Aj v predmetnej veci súd takto vykonal dokazovanie a to nielen listinnými dôkazmi, výsluchom strán sporu a nimi navrhnutých svedkov, ale aj znaleckým posudkom a výsluchom znalca, ktorý sa vyjadroval k psychickému stavu darykyne. Súd sa týmito všetkými dôkazmi riadne zaoberal, žiadna zo svedeckých výpovedí nebola súdom prehliadaná, o čom svedčí aj prenesenie podstatných častí výpovedí do jeho odôvodnenia. Tieto výpovede súd napokon vyhodnotil ako laické a hoci ich obsah vzal do úvahy, priklonil sa k záverom znalca. Odvolací súd môže s takýmto postupom okresného súdu iba súhlasiť. Zdravotný stav, resp. prítomnosť duševnej choroby v čase urobenia právneho úkonu nie je otázkou, ktorú si súd dokáže zodpovedať sám, ani pomocou svedeckých výpovedí, ktoré si navyše odporujú, keďže na jej zodpovedanie je treba odborné znalosti, ktorými nedisponuje ani súd a v tomto prípade ani jeden z vypočutých svedkov navrhnutých stranami sporu. Ako nevyhnutým sa preto javí posúdenie zdravotného stavu znalcom, ktoré z pohľadu súdu je jediným naozaj relevantným. Z obsahu spisu totiž vyplýva, že od začiatku konania nebolo pochyb o tom, že darykyňa bola pred smrťou (ktorá nastala 6.4.2010) opakovane hospitalizovaná v psychiatrickej nemocnici a to naposledy od 11.2.2010 do 26.3.2010, preto podozrenie na prítomnosť duševnej poruchy aj v čase podpisu darovacej zmluvy 30.3.2010 bola vysoká. Súd síce pre úplnosť obrazu vykonal aj výsluchy navrhovaných svedkov, nemohol sa však pri rozhodovaní vo veci jednoznačne oprieť o žiadnu zo svedeckých výpovedí osôb príbuzných stranám sporu (sestra žalobkyne potvrdila vedomosť o prítomnosti duševnej poruchy darykyne pred smrťou, naopak súrodenci a syn žalovanej sa vyjadrili v tom zmysle, že darykyňa v čase podpisu zmluvy bola schopná pochopiť význam robeného právneho úkonu) a zároveň záver o prítomnosti duševnej poruchy v čase podpisu zmluvy nemohol oprieť ani o svedeckú výpoveď matrikárky, ktorá sa dostavila do domácnosti darykyne na žiadosť žalovanej, aby overila jej podpis na darovacej zmluve, ktorá svedkyňa súdu síce uviedla, že darykyňa sa jej javila po stránke duševného stavu v poriadku, treba však uviesť, že svedkyňa darykyňu osobne nepoznala, videla ju iba raz a jej duševný stav odborne neskúmala (a ani na to nebola spôsobilá). Jedine nestranný znalec z odboru Zdravníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria bol potom schopný zaujať v tejto veci objektívne odborné stanovisko, vychádzajúc zo zdravotnej dokumentácie a obsahu celého spisu vrátane všetkých výpovedí a to vzhľadom na odborné vedomosti, ktorými disponuje. Z jeho záverov pritom jednoznačne vyplynulo, že ku dňu podpisu darovacej zmluvy nebola darykyňa pre vážnu duševnú poruchu schopná posúdiť význam inštitútu darovania a dôsledky svojho konania. Dôsledkom tohto zistenia bol potom záver súdu prvej inštancie o dôvodnosti podanej žaloby, s ktorým sa stotožňuje aj odvolací súd.

20. Na základe uvedeného, keďže odvolacie dôvody žalovanej boli neopodstatnené a neboli zistené ani žiadne nedostatky v postupe súdu prvej inštancie, na ktoré by mal odvolací súd prihliadnuť z tzv. úradnej povinnosti (§ 380 ods. 2 CSP), preto napadnutý rozsudok v celosti ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).

21. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP, nakoľko v odvolacom konaní bola v celom rozsahu úspešná žalobkyňa.

22. Senát krajského soudu uvedené rozhodnutí přijal poměrem hlasů 3:0, tedy jednohlasně.

Poučení:

Proti rozhodnutí odvolacího soudu je přípustné dovolání, ak to zákon připušta (§ 419 CSP).

Dovolání je přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu vo věci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo věci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacího soudu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie soudu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacího soudu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho soudu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho soudu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho soudu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho soudu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho soudu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a

ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).